

Avaruusasiain neuvottelukunnan kokous

Aika: tiistaina 18.5.2021 klo 12-14

Paikka: Teams

Osallistujat: Lundström Ilona, työ- ja elinkeinoministeriö
Antikainen Päivi, liikenne- ja viestintäministeriö
Ahonen Paavo-Petri, opetus- ja kulttuuriministeriö
Jääskeläinen Tanja, ulkoministeriö
Kanto Kimmo, Business Finland
Kaurola Jussi, Ilmatieteen laitos
Knape Kai, puolustusministeriö
Linko Susan, Suomen akatemia
Liukkonen Jussi, Reaktor Oy
Matti Anttila Huld Oy
Palmroth Minna, Helsingin yliopisto
Suni Tanja, ympäristöministeriö
Koivukoski Janne, sisäministeriö

Poissa

Lähteenoja Pentti, maa- ja metsätalousministeriö – tilalla Mari Laakso

1. Kokouksen avaus

Muutettiin käsittelyjärjestystä: ensin 3.3, sitten 3.2 ja sen jälkeen alkuperäisessä järjestyksessä.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Kokousmuistion numerointi oli pielessä, mikä korjataan. Muuten ei kommentteja.

3. Keskusteluasiat

3.1 Kansainvälisen vaikuttamisen suuntaviivat

Maija Lönnqvist esitteli. Taustamuistio valmisteltu sihteeristössä aiemmin käytettyjen kantojen pohjalta. Tavoitteena on koota yhteen Suomen kantoja eri teemoissa käytettäväksi kansainvälisessä vaikuttamisessa. Koska delegaatteja on hy-

vin monesta organisaatiosta monessa eri komiteassa, ohjelmassa ja kansainvälisessä organisaatiossa, olisi tavoitteena helpottaa vaikuttamista ja edistää yhteisiä viestejä. Neuvottelukunnalta toivotaan näkemyksiä, mitä asioita kannoissa nähdään tärkeäksi nostaa esille, ottaen huomioon Suomen strategian prioriteetit.

Tarkoitus on työstää tätä eteenpäin jaostojen kautta ja syksyllä viedä e-kirjeenä eduskunnalle.

Keskustelussa aloitetta pidettiin hyvänä ja nähtiin tärkeäksi miettiä kansainvälisen vaikuttamisen suuntaviivoja systemaattisesti.

Tiedeyhteisö toivoisi kattavampaa informointia etukäteen erityisesti rahoitusmahdollisuuksista ja kokousagendoista, sekä kattavampaa keskustelua delegaattien kanssa, jotta suomalainen osaaminen on tiedossa ja sitä voidaan kansainvälisillä foorumeilla edistää.

Keskustelussa ehdotettiin myös kansallista roadmapia, kattaen mitä osaamista Suomessa jo ja mihin ala on menossa. Esimerkiksi SSA-strategian yhteydessä laadittiin roadmap tilannekuvaosaamisesta. Vaikuttamista voitaisiin myös suunnata ekosysteemiajattelun mukaisesti. Yritysten osalta tärkeää tehostaa rahoituksen vaikuttavuutta ja rahoitusmahdollisuuksien tunnistamista.

Lisäksi nähtiin tärkeäksi huomioida kattavammin turvallisuuskysymykset, ottaen huomioon turvallisuuden yhtenä avaruusstrategian toteuttamisen prioriteettina. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos ja teknologian nopea kehitys tuovat myös ei-toivottuja piirteitä ja uhkatekijöitä, jotka pitäisi osata huomioida vaikuttamistyössä. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan viimeisimmät linjaukset olisi hyvä ottaa huomioon, ml. UTP-selonteko, arktinen politiikka ja tuleva puolustusselonteko. Huomioitava kuitenkin myös erilaiset tarpeet eri paikoissa, esim. YK-keskustelussa viestit ovat pääosin samat mutta jonkin verran erilaisia tavoitteita riippuen, onko kyseessä avaruuden siviilikäyttöä vai aseistariisuntaa koskeva työ.

Tärkeää olisi edistää myös rekrytointipolitiikkaa ja suomalaisten pääsyä kansainvälisiin järjestöihin hyviin tehtäviin.

Puheenjohtaja totesi, että on tärkeää saada kansainvälisen vaikuttamisen yleiset suuntaviivat samalle paperille. Koska tilanteet muuttuvat vaatien uutta kannanottoa, olennaisinta on tunnistaa tärkeimmät näkökulmat ja ohjata eteenpäin oikealle taholle tarvittaessa. Tavoitteena on hyvä tiedon kulku ja läpinäkyvyys.

3.2 Kansallisen avaruuden tilannekuvakeskuksen valmistelu / tilannekatsaus

Jenni Tapio ja Kai Knape esittelivät. Kesäkuussa 2020 ANK:ssa käsitelty kansallisen tilannekuvakeskuksen valmistelu on edennyt siviili- ja puolustustoimijoiden yhteistyössä tilannekuvajaoston kautta. Toisaalta kyse on Suomen omien kyvykkyyksien kartoittamisesta ja organisoinnista, toisaalta mahdollisuuksista osallistua EU-yhteistyöhön. EU-yhteistyön mahdollisuudet auttaisivat Suomea toteuttamaan laajempia politiikkatavoitteitaan kestävän käytön ja avaruusliikenteen hallinnan suhteen. Parhaillaan selvitetään EU:n SST-konsortion kevytjäsenyyttä.

Keskustelussa tuettiin valmistelujen lähestymistapaa. Toivottiin myös mahdollisuuksia yritys yhteistyöhön.

3.3 EU:n kilpailukykyneuvoston kokous 28.5.21

Maija Lönnqvist esitteli. EU:n kilpailukykyneuvostossa on hyväksyttävänä kahdet neuvoston päätelmät, "New Space for People" ja "Space for People in European coastal areas" sekä politiikkakeskustelun teemana "Towards a better positioning of the EU in Space Traffic Management".

EU-jaoston ja ANK:n etukäteiskommenttien pohjalta Suomen kantoihin oli lisätty tutkimuksen merkitys avaruussektorin kehittymiselle ja arktisen alueen tarpeet.

Keskustelussa pidettiin tärkeänä tutkimuksen mainitsemista. Suomen puheenvuorossa voitaisiin mainita myös avaruussään merkitys avaruusliikenteen hallinnalle.

3.4 ESA:n ehdotus innovaatiolaboratorion perustamisesta Suomeen

Kimmo Kanto esitteli. ESA on lähestynyt Suomen delegaatiota ehdotuksella Phi Lab –innovaatiolaboratorion perustamisesta Suomeen. ESA:n uudella pääjohtajalla tavoitteena laajentaa Phi Lab-verkostoa koko Euroopan laajuiseksi, ja huomio kiinnittyy jäsenmaihiin, jotka ovat olleet aktiivisia innovaatiotoiminnan näkökulmasta. Esim. Suomeen on syntynyt kaukokartoitusala globaalisti johtavia toimijoita nopealla aikataululla. Myös Suomen kansallisen avaruusstrategian kanssa on tunnistettu synergioita. Markkina on kasvanut nopeasti ja uusia teknologioita halutaan ottaa nopeasti käyttöön. Keskusteluja ESA Phi Lab -johdon kanssa on tarkoitus jatkaa.

Keskustelussa pohdittiin erityisesti ESA-BICin ja Phi-Labin suhdetta ja mahdollista päällekkäisyyttä sekä miten toimintaan rahoitetaan. Jatkotyössä syytä pohtia, miten avaruusstrategian toteutumista edistetään Phi-Labin kautta, tavoitteita ja rahoitusta. ESA:n toiminnoilla jäsenmaissa tulisi olla aitoa lisäarvoa.

4. Tiedoksi

4.1 Euroopan avaruusohjelma ja EU-ESA-EUSPA-sopimus / tilannepäivitys

EU:n avaruusohjelma-asetus on tullut voimaan 12.5.2021 ja samana päivänä myös EU:n avaruusohjelmavirasto EUSPA aloitti toimintansa. Pitkien neuvottelujen jälkeen komissio, EUSPA ja ESA ovat pääsemässä sopuun työnjaosta avaruusohjelman toteuttamisessa.

4.2 ESA:n 2022 ministerikokouksen valmisteluajakaulu

ESA:n seuraava ministerikokous on loppusyksystä 2022. Uusien ohjelmien valmistelu on jo aloitettu sekä ESA:ssa että kansallisesti. Valmistelua tukevat eri toimenpiteet, ml. VN TEAS-selvitys ja arvio osallistumisen edellytyksistä avaruuslentojen ja –tutkimuksen ohjelmaan, sekä teemakohtaisesti tilaisuudet ja bilateraalit ESA:n pääosastojen kanssa.

Valmistelussa on huomioitava Talpon linjaus, että rahoituksen on toteuduttava innovaatorahoituskehyksen sisällä.

4.3 Satelliittidatatyöryhmän tilannekatsaus

Satelliittidatatyöryhmä on aloittanut työnsä maaliskuussa. Tavoitteena tasapaino liiketoiminnan ja tutkimuksen sekä turvallisuusintressien välillä. Yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita kuullaan työn edetessä.

4.3.1 E-kirje eduskunnalle: Euroopan komission tiedonanto siviili-, puolustus- ja avarusteollisuuden synergioita koskevasta toimintasuunnitelmasta

Helmikuussa julkaistusta toimintasuunnitelmasta tehty e-kirje on toimitettu eduskunnalle 14.5.

5. Muut asiat

Avaruuden kestävästä käytöstä artikkeli Space Policy –julkaisussa.

Kokousmateriaalit pyritään jatkossa toimittamaan aikaisemmin.

6. Seuraava kokous

Syys- ja marraskuussa 2021

Liitteet

2. 050221 ANK kokousmuistio

3.1 180521 Asiakohta 3.1 kansainvälisen vaikuttamisen suuntaviivoja

3.2 180521 Asiakohta 3.2 Avaruuden tilannekuvakeskuksen valmistelutilanne

3.3 180521 Asiakohta 3.3 Kilpailukykyneuvosto perusmuistio AVARUUS

3.3 180521 Asiakohta 3.3 Neuvoston päätelmät New Space for People

3.3 180521 Asiakohta 3.3 Neuvoston päätelmät Space for People in European coastal areas

3.3 180521 Asiakohta 3.3 Taustapaperi Towards a better positioning of the EU in STM

3.4 180521 Asiakohta 3.4 ESAn ehdotus innovaatiolaboratorion perustamisesta

4.1 180521 Asiakohta 4.1 EUn avaruusohjelman tilannekatsaus

4.2 180521 Asiakohta 4.2 ESAn ministerikokouksen 2022 valmisteluaikataulu

4.4 180521 Asiakohta 4.4 E-kirje eduskunnalle siviili-, avaruus- ja puolustusteollisuuden synergioita koskevasta toimintasuunnitelmasta